

19. 12. 2007

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Slovo úvodem k právní úpravě úpadku podle nového insolvenčního zákona

Nejprve je třeba konstatovat, že dnem 1.1.2008 nabývá účinnosti nová právní úprava úpadku a způsobů jeho řešení provedená zákonem č. [182/2006](#) Sb., insolvenční zákon (v této chvíli již novelizovaný). Nový insolvenční zákon tak nahrazuje doposud účinný a 29krát novelizovaný zákon č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání, kterým byl před šestnácti lety do českého, resp. československého právního řádu vtělen institut úpadku v podmínkách tržní ekonomiky.

Právní úprava úpadku a způsobů jeho řešení účinná od 1.1.2008

Nejprve je třeba konstatovat, že dnem 1.1.2008 nabývá účinnosti nová právní úprava úpadku a způsobů jeho řešení provedená zákonem č. [182/2006](#) Sb., insolvenční zákon (v této chvíli již novelizovaný). Nový insolvenční zákon tak nahrazuje doposud účinný a 29krát novelizovaný zákon č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání, kterým byl před šestnácti lety do českého, resp. československého právního řádu vtělen institut úpadku v podmínkách tržní ekonomiky. S ohledem na postupný vývoj tržní ekonomiky se ukázalo, že je tato úprava v tržních podmínkách zcela nevyhovující. Cílem nové právní úpravy je tak naplnit požadavky ekonomické praxe, a to zejména s ohledem na zrychlení insolvenčního řízení, jeho efektivnost a transparentnost a větší ochranu věřitelů.

Další právní úpravu, která neodmyslitelně souvisí s úpadkovým právem, představuje zákon č. [312/2006](#) Sb., o insolvenčních správcích. Prováděcí předpisy jak k insolvenčnímu zákonu tak k zákonu o insolvenčních správcích nejsou v tomto okamžiku ještě ve své definitivní podobě schváleny, nicméně jejich schválení lze očekávat v krátké době.

Rychlost, efektivnost a transparentnost insolvenčního řízení jako princip a cíl nové právní úpravy

V současné době, kdy délka konkursního řízení v ČR u téměř jedné čtvrtiny prohlášených konkursů přesahuje devět let a je tak vůbec nejdéší v Evropě a kdy se míra uspokojení pohledávek pohybuje okolo pouhých 20%, bylo přijetí nového insolvenčního zákona zabezpečujícího rychlost a efektivnost konkursního řízení nezbytné. Nový insolvenční zákon tak má představovat komplexní a především modernější a pružnější systém řešení stavu úpadku dlužníka.

Jednou ze základních zásad výslovně v zákoně uvedených, na kterých insolvenční řízení spočívá, je zásada, že insolvenční řízení musí být vedeno tak, aby žádný z účastníků včetně dlužníka nebyl nespravedlivě poškozen nebo nedovoleně zvýhodněn a aby se dosáhlo rychlého, hospodárneho a co nejvyššího uspokojení věřitelů. Tato zásada zároveň slouží jako významné interpretační vodítko při sledování cíle a účelu insolvenčního řízení jako takového. Na uvedený princip pak navazují další ustanovení insolvenčního zákona, jejichž cílem je právě uvedený princip naplnit.

Předně je třeba uvést, že insolvenční zákon zavádí novou formu jednotného insolvenčního řízení. To znamená, že jedním insolvenčním návrhem je zahájen proces, který pak může ústit v různé způsoby

řešení dlužníkovy úpadku podle vhodnosti toho kterého případu. Je tak odstraněna dosavadní dvojkolejnost úpravy konkursu a vyrovnání. Další koncentrací pak představuje zjednodušené projednávání incidenčních sporů v rámci insolvenčního řízení samotného. V souvislosti s řešením incidenčních sporů je třeba zmínit odepření možnosti jednotlivých věřitelů popírat pohledávky ostatních věřitelů a tím i snížení jejich počtu.

Posun k větší pružnosti a s tím související a provázané rychlosti insolvenčního řízení dále představuje stanovení a rozšíření lhůt pro jednotlivé úkony v řízení přímo zákonem. Sama o sobě za vše vypovídá dvouhodinová lhůta stanovená pro splnění povinnosti soudu zveřejnit vyhlášku, kterou se oznamuje zahájení insolvenčního řízení, v insolvenčním rejstříku poté, kdy byl soudu doručen insolvenční návrh, popř. po zahájení rozvržené pracovní doby soudu. Publicita a informovanost prostřednictvím zavedení institutu insolvenčního rejstříku by měla odstranit jistou neprůhlednost stávajícího konkursního řízení a zabezpečit jeho transparentnost.

Posílení práv věřitelů a tomu odpovídající odpovědnost za úkony v řízení

Pochopitelně největší zájem na co nejrychlejším a nejefektivnějším řízení mají věřitelé. Nový insolvenční zákon proto ve značné míře posiluje jejich postavení, ale přitom jen v takové míře, aby byla zároveň zajištěna funkčnost nové úpravy vyváženou formou dělby práv a povinností mezi insolvenční soud, insolvenčního správce a věřitele uplatňující svá práva vůči dlužníkovi. Právě věřitel by měl mít primárně právo rozhodovat o postupu realizace své pohledávky vůči dlužníkovi formou insolvenčního řízení. Insolvenční zákon dále zavádí možnost věřitelů výrazně ovlivňovat způsob zpeněžování majetku podstaty a zcela nová oprávnění věřitelů vůči insolvenčnímu správci, jejich možnosti správce odvolat a ustanovit správce nového. Tím je současně zvýšen i tlak na iniciativu samotného správce.

Rozšíření práv věřitelů ovšem současně znamená i zvýšení míry jejich odpovědnosti za jednotlivé úkony v insolvenčním řízení zavedením sankčních mechanismů. Se souvisejícím posilováním pozice věřitelů tak ruku v ruce jde úprava, která má zavedením citelných sankcí omezit / zabránit zejména šikanóznímu podávání návrhů na zahájení insolvenčního řízení, strategickému přihlašování pohledávek věřiteli, neodůvodněnému popírání přihlášených pohledávek jiných věřitelů atd.

Nové způsoby řešení úpadku nebo hrozícího úpadku

Právní úprava provedená insolvenčním zákonem vychází ze stávajících forem úpadku a zachovává tak úpadek ve formě předlužení a platební neschopnosti. V případě úpadku pro platební neschopnost dlužníka se nově (při prodlení dlužníka s placením nejméně dvou peněžitých závazků dvěma různým věřitelům delším 3 měsíců) přenáší na dlužníka formou vyvratitelné právní domněnky břemeno tvrzení a břemeno důkazní co do jeho schopnosti tyto závazky plnit. Praxí bylo totiž osvědčeno, že značnou vypovídací hodnotu o platební (ne)schopnosti dlužníka má právě doba, po kterou je dlužník s placením svých závazků v prodlení. Stanovením domněnek je tak usnadněna pozice věřitele ohledně tvrzení a prokazování, ke kterému by byl povinen při podání insolvenčního návrhu.

Významné je rozšíření možností řešení úpadku o zcela nové způsoby. Právní úprava tak respektuje zvláštnosti typu úpadků a úpadků, tzn. liší se v řešení jednotlivých úpadků, podle povahy úpadce a také podle povahy úpadku jako takového. Zcela nové je zavedení institutu hrozícího úpadku. Úpadek či hrozící úpadek lze řešit oddlužením, reorganizací nebo konkursem nebo dalšími zvláštními způsoby řešení úpadku. Zvolený způsob řešení úpadku by pak měl být výsledkem společného zájmu věřitelů, jejichž zájem je výslovně nadřazený zájmům jednotlivých věřitelů, měl by být pro ně spravedlivý a výnosnější než ostatní způsoby řešení úpadku.

V dalších článcích

V navazujících článcích se budeme zabývat jednotlivými instituty insolvenčního řízení a jejich srovnání se stávající právní úpravou, zejména s ohledem na praktické potřeby věřitelů, jejichž dlužníci se ocitli v úpadku. Pozornost budeme věnovat nejen jednotlivým způsobům řešení úpadku, ale i úpravě odpovědnosti za škodu a jiné následky porušení povinností v insolvenčním řízení, kterého se mohou jednotliví účastníci insolvenčního řízení dopustit.

JUDr. Lubomír Lanský, Mgr. Anna Batůňková
[AK HOLEC, ZUSKA & Partneři](#)

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nepřevzaté povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)
- [Novela zákona o spotřebitelském úvěru: zásadní regulatorní přelom, který změní finanční trh i praxi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů](#)
- [Regulace cen taxislužby v roce 2026: co se mění a jaké mají obce možnosti?](#)
- [Jaké klíčové změny přináší návrh novely stavebního zákona?](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Novela zákona o pyrotechnice: likvidace profesionálů namísto zmírnění negativních vlivů](#)
- [Nový zákon o zbraních - hlavní a vedlejší držitelé a změny v posuzování zdravotní způsobilosti](#)